

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021

Deltakere:

Kvinneliga for fred v/Åse Berg og Eva Fidjestøl
Naturvernforbundet v/Kjersti Album
Natur og Ungdom v/Bror Eskil og Milly Meyer
Bellona v/Oskar Njaa
Norges miljøvernforbund v/Jan Hugo Holten
Nei til Atomvåpen v/Sara Larsen
NND v/ Martin Andreasson – sektordirektør kommunikasjon, Hanne Lund-Nilsen – redaktør og kommunikasjonsrådgiver, Nils Bøhmer – sektordirektør Forskning og utvikling, Håvard Kristiansen – seniorrådgiver forskning og utvikling, Edvin N. Edvardsen – rådgiver kommunikasjon og samfunnskontakt (referent)

Sted: Digitalt

Tid: 9:30-14:00

Bakgrunn:

Dette var årets første av tre planlagte møter i NNDs nasjonale referansegruppe for NGOer. Referansegruppen har som formål å fungere som et rådgivende organ for NND med særlig fokus på miljø, sikkerhet og samhandling med samfunnet.

1. 09:30 Velkommen

- Markering Kurt Oddekalv
- Nye medlemmer i gruppen/NND, kort introduksjon

2. Spørsmål fra deltakere

Hvor langt er arbeidet med transmutasjon kommet, og er dette relevant for NND?

- Svar NND v/Nils Bøhmer: Vi ser alltid på nye løsninger, dette er dog en løsning som vurderes som mindre aktuell for Norge gitt det brukte brensløst spesielle egenskaper

Når skal brenselstavnene tas ut fra Halden-reaktoren? Hvor lenge må det brukte brenselet ligge til kjøling før det plasseres i et mellomlager? Og etter det - kan det da deponeres direkte? Er det nødvendig å sende alt det brukte brenselet til repressering?

- Svar NND v/Nils Bøhmer: Foreløpig pågår et arbeid med å rydde og gjennomføre nye kritikalitetsberegninger for lagrene i Halden. En annen løsning kan være å gjøre tillegg til avtale med Studsvik. Vi ser om vi kan kjøpe lagrings/transportcontainere om vi ikke kan benytte oss av de eksisterende lagrene.

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021

Det er mulig vi ikke kommer utenom repressering, men det finnes ingen god løsning for behandling av det brukte brenselet, så vi må finne den minst dårlige. Er det mulig å kun repressere deler av brenselet?

- Svar NND/Nils Bøhmer: denne diskusjonen kommer vi tilbake til senere i møtet. Vi vet standpunktene, men det er også slik at den teknikken som er bevist faktisk fungerer og noe som vi som statlig etat ikke kan se bort fra er at det har vært hovedalternativet siden 2016.

Status Studsvik og oksidering:

- Svar NND v/Nils: Pilotstudie på ekte svensk brensel samt Orano-studie på detaljert karakterisering. Det anses som en fordel å ha alt brensel i avfallsform fremfor flere typer brensel.

Frist for beslutning om brukt brensel?

- Svar NND v/Nils: Regjeringen tar beslutning etter kvalitetssikringen. Den rapporten kommer til sommeren. Det kan bli ytterligere utredninger, eller forhandlinger med Orano/Studsvik..

Utdypning av forhold vedrørende NND sin organiske vekst og utslag på evne til å møte faglige og organisatoriske krav ift. oppgavene etaten står overfor. Forhold vedrørende DSA sin kompetanse på dekommisjoneringsprosessen og utslag dette gir.

- Svar NND v/Martin: NND trenger kompetanse. I dag er vi 28 stk. og det kommer mye anleggskompetanse som følger med overdragelsen, så nå må vi få på plass et ledelsessystem som kan håndtere dette. NND komplimenterer i større grad med kompetanse for dekommisjonering, utredning og oppbevaring.

Stavbrønn og Studsvik-løsningen (kommer opp senere på møtet)

- Svar NND v/Nils I stavbrønnen ligger det tre tonn med metallisk uranbrensel. Dette kan reagere i kontakt med vann gjennom å produsere gass og selvantenne. Dette lageret er ikke i trå med dagens sikkerhetsbestemmelser. Det er jobbet med mange

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021

forskjellige løsninger, men ingen har vunnet frem. Vi har i halvannet år jobbet med IFE om å få Studsvik til å hente ut brenselet, ta det med seg til Sverige for undersøkelser og forberedelser for deponering. Vi mener det er det raskeste og tryggeste alternativet for brenselet i stavbrønnen. Denne avtalen signeres innen kort tid. IFE og staten må også definere ansvarsområder, men dette er en viktig start.

Pause

3. 10:15 Plan og prinsipper for lokaliseringsprosessen

PowerPoint v/Martin Andreasson: Plan og prinsipper for lokaliseringsprosess

- Spm. Bellona: er det slik at den tentative planen er at NND foretar en overordnet forundersøkelse før man begynner å invitere kommuner til å melde interesse, slik at man på forhånd har en ide om hvor det vil være mest aktuelt å bygge anlegg
 - Svar NND/Martin: Her har vi ingen endelig konklusjon enda. Det vi må ha på plass er tydelige eksklusjonskriterier, og denne prosessen er vi i gang med.

Naturvernforbundet v/Kjersti: Medvirkning til denne prosessen er viktig, samt god rekurrering. Ekskluderes noen kommuner pga. geologi eller geografi?

- Svar NND v/Martin: Den norske geologien er ganske velegnet generelt. Området blir ikke stort i omfang, og vi vurderer det slik at det er ganske mange steder hvor det på et overordnet nivå ser ut å være mulig å bygge både borehullsdeponi og fjellhall. Men vi er fortsatt tidlig i konseptvalgs-fasen, vi har forskjellige muligheter og det er en styrke iht. medvirkningsprosessen.

Hvorfor skal kommunene melde seg?

- Svar NND v/Martin: Vi har allerede to interesserte kommuner; Halden og Aremark. Det finnes minst to veldig gode grunner for å melde interesse frivillig: den ene er generasjonsansvaret, og det andre er at det er en stor, offentlig investering fulgt av infrastruktur, inntekter og langsiktige arbeidsplasser.

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021

Hvor kjent er NNDs arbeid er i Norge? Vestlandet er industri og teknologisterkt, og det er tettere mellom kompetente leverandører.

- Svar NND v/Martin: Det vil være en oppgave å spre budskap og nettside bredt når lanseringen skjer. Det er per i dag mye kontakt med borehullsmiljøet på Vestlandet.

4. 11:00 Status og generell informasjon v/Martin Andreasson

- a. NND arbeid med å levere konsesjonssøknad sommeren 2021

Her legges ned mye arbeid for å vise hvordan NND skal oppfylle de 25 konsesjonsvilkår.

- b. Gjennomgang tildelingsbrev 2021

Nytt tildelingsbrev med hovedinstruks er det samme som før. Både hovedinstruks og tildelingsbrev ligger på NNDs hjemmeside. Prioriterte oppgaver som er angitt er virksomhetsoverføring, konsesjon, kompetanse og samarbeid med IFE.

- c. KLDRA

Det deponiet vi har for mellom og lavradioaktivt avfall. Her er det ikke kapasitet for å deponere det avfallet som kommer. Vi gjør tilstandsvurderinger av alle anlegg, og internasjonale konsulenter gjør dette på KLDRA nå. Resultatet får vi til våren.

- d. Planinitiativ for etablering av mellomlager mm i Kjeller og Halden

I plan og bygningsloven kreves nabovarsel og vi er i gang med arbeidet å omregulere sites fra reaktordrift til dekommisjoneringsformål

- e. Praktiske, administrative og økonomiske spørsmål
- f. Søve gruver

5. 11:30 Lunsj – 30 min.

6. 12:00 KVV-oppbevaring

- a. Underlag: halvtidsrapport

Presentasjon v/Håvard Kristiansen, NND

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021

b. Retrievability, Oppfølging

Presentasjon v/Nils Bøhmer: NNDs foreløpige holdning og diskusjon

NNDs foreløpige holdning

- P.t ingen krav om retrievability i Norge
- NND holder dette åpent som en mulighet

Naturvernforbundet v/Kjersti: Tid har mye å si for retrievability. Det er utrolig lenge til man lukker deponiet, slik at mulighetene for å ta ut ting henger sammen med reversibility-mulighetene.

- Svar NND v/Nils: vi har såpass lite avfall, at vi kan plassere alt brenselet i en fjellhall ila et år, for så å kunne lukke.
- Svar NND v/Håvard: Det er viktig å ikke bygge inn retrievability på en måte som undergraver sikkerheten til deponikonsepter. Det er også verdt å tenke over om overholdelse av eventuelle krav om retrievability kan føre til forsinkelser som i sin tur kan påvirke sikkerheten. Det er mer enn kostnader som må tas hensyn til før man beslutter om retrievability skal være et krav.

Bellona v/Oskar: Det må redegjøres for de konkrete argumentene man har, og demonstrere at man har tatt stilling til de forskjellige spørsmålene rundt retrievability. Det gleder ikke bare det brukte brenselet, men det radioaktive avfallet i sin helhet.

IKFF v/Eva: Er avfallet tenkt å kunne reprocesseres for senere bruk i reaktorer?

- Svar NND v/Nils: vi har så lite avfall at det vil ikke lønne seg å bruke brenselet om igjen.

Pause

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021

7. 13:00 Reprosessering

Hva slags ønsker har NGOene iht. reprosessering, skulle det vise seg aktuelt?

- Bellona: Hvordan kan man sikre at plutoniumet ikke ender opp på feil sted?
Svar NND v/Nils: internasjonale forpliktelser ligger til grunn her. Materiale som går inn i sivile programmer skal ikke ut i militært bruk siden. MEN, det plutoniumet som sendes til Frankrike vil jo blandes, så det er ikke mulig å følge det videre. Her må tillitt og avtaler på plass.
- IKFF: Muligheten for at det norske plutoniumet havner i MOX-brensel (blandet oksidbrensel) er der om det sendes til Frankrike. Det er jo enda ikke noen mulighet for å repossessere MOX-brenselet, så det er jo imot sin hensikt.
Svar NND v/Nils: om det reposseseres og ikke puttes i MOX, så er det mye lettere å «misbruke» brenselet, mens i MOX kan den ikke brukes til våpen. Norsk plutonium kommer til å gå inn i MOX-produksjon i Frankrike, om det sendes dit, før det ender opp i det franske deponiet.
Svar NND v/Martin: vi ser de prinsipielle holdningene som finnes mot repossessering. Vi utreder flere alternativer, og repossessering er en av disse. Skulle vi lande på dette alternativet, hva vil NGOene sende med oss

8. Eventuelt

Tilskudd 2021:

NND har bedt medlemmene om å sende inn søknad om tilskudd for 2021 i sammen med søknad for 2020, slik at vi kan betale ut dette i begynnelsen av året.

NGOene minnes om at NND må ha tilsendt en aktivitetsrapport for bruken av midlene fra året som har gått, før nytt tilskudd kan utbetales.

Fristen for dette er 1. mars 2021, men jo før NND får rapporten jo før kan etaten utbetale midler.

9. Neste møte

Telefon: +47 47 75 44 00
post@nnd.no
www.nnd.no

Org. nummer: 920440754

Norsk nukleær dekommissjonering
Storgata 2a
NO-1767 Halden

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021

Naturvernforbundet ber NND se på hvilke dokumenter etaten har som det er relevant for NGOene å gi innspill på, til neste møte.

NND kommer tilbake med informasjon om det blir et rent innspillsmøte på KVVU brukt brensel.

Neste møte: 26 mai, 2021

REFERAT: Møte nasjonal referansegruppe 27.01.2021
